

BUSINESS EXCELLENCE OF WOMEN ENTERPREUNERS IN CROATIA

POSLOVNA IZVRSNOST ŽENA PODUZETNICA U HRVATSKOJ

ALJINOVIC BARAC, Zeljana; MARKOTA, Ljerka & SINOVCIC, Antonija

Abstract: *The purpose of business excellence is a continuous improvement of operations which also includes successful management of the company. Compared to men, women are significantly under-represented in employment in general and especially in the management structures in Croatia. The main causes for such situation are the lack of systematic support for female entrepreneurs, as well as various stereotypes and traditional views about the role of women in society. The main objective of this paper is to point to the business excellence of women entrepreneurs in Croatia and obtained results have shown that women are in alignment successful as men.*

Key words: *business excellence, BEX index, women entrepreneurs, Croatia*

Sažetak: *Cilj poslovne izvrsnosti je neprestano poboljšavanje poslovanja, čije ostvarenje između ostalog podrazumijeva i uspješno vođenje poduzeća od strane menadžmenta, odnosno uprave. U Hrvatskoj su žene značajno podzastupljene u odnosu na muškarce u zaposlenosti općenito, a posebno u upravljačkim strukturama. Pri tome glavne probleme predstavljaju nedostatak sustavne podrške poduzetništvu žena, te razni stereotipi i tradicionalni pogledi o ulozi žena u društvu. Glavni cilj ovog rada je ukazati na poslovnu uspješnost žena poduzetnica u Hrvatskoj kroz koncept poslovne izvrsnosti, a dobiveni rezultati su pokazali kako žene mogu biti jednako poslovno uspješne kao i muškarci.*

Ključne riječi: *poslovna izvrsnost, BEX indeks, žene poduzetnice, Hrvatska*

Authors' data: Željana, **Aljinović Barać**, izv. prof. dr.sc., Sveučilište u Splitu – Ekonomski fakultet, Cvite Fiskovića 5, Split, zbarac@efst.hr; Ljerka, **Markota**, dr.sc. prof. v.š., RRIF Plus, Vlaška 68, Zagreb, ljerka@rrif.hr; Antonija, **Sinovčić**, mag.oec., Sveučilište u Splitu – Ekonomski fakultet, Cvite Fiskovića 5, Split

1. Uvod

Poslovna izvrsnost je način poslovanja koji omogućava organizacijama postizanje uravnoteženog zadovoljstva svih interesnih skupina: kupaca, zaposlenika, dobavljača, dioničara, društva i države [1]. Cilj poslovne izvrsnosti je neprestano poboljšavanje poslovanja, čije ostvarenje između ostalog podrazumijeva i uspješno vođenje poduzeća od strane menadžmenta, odnosno uprave. Pri tome je istraživanje [2] pokazalo kako je moderni, demokratski, takozvani „ženski“ stil vođenja svojstven ženama, dok su muškarci skloniji tradicionalnom, autokratskom, takozvanom „muškom“ stilu vođenja. Prema [2], žene su te koje su usmjerene na međuljudske odnose, koje više vode brigu o ljudskoj dimenziji, odnosno o osobnim i radnim potrebama i željama vlastitih ljudi, koje ne nameću svoje mišljenje, već dijele informacije, potiču participaciju, kooperaciju i timski rad, a upravo ove osobine „ženskog“ stila vođenja smatraju se osnovom uspješnosti današnjih organizacija. Međutim, u suvremenom svijetu od menadžera se očekuje da primjenjuje i jedan i drugi stil, ovisno o tome koji je stil vođenja učinkovitiji u određenoj situaciji. Autori [3] smatraju kako isti stil vođenja neće biti jednako djelotvoran u različitim gospodarskim granama ili različitim sektorima poduzeća.

Promatrajući situaciju u Hrvatskoj, žene su značajno podzastupljene u odnosu na muškarce u poduzetničkim aktivnostima i upravljačkim strukturama, te u zaposlenosti općenito [4]. Nalazi [4] pokazuju kako na putu jačanju poduzetništva žena stoje brojne prepreke, a neke od ključnih odnose se na stereotipe o ženama u znanosti i tehnologiji te tradicionalni pogledi o ulozi žena u društvu. Također, veliki problem predstavlja i nedostatak logističke podrške, poput cjelodnevnih vrtića ili brige o djeci, radi čega je ženama otežano da istovremeno budu majke i uspješne poduzetnice. Naime, prema istraživanju o zastupljenosti žena i muškaraca na rukovodećim pozicijama u poslovnim subjektima u Hrvatskoj [5], iako žene predstavljaju većinu visoko obrazovanog stanovništva, one ipak otežano napreduju prema najvišim pozicijama (koje su u pravilu i društveno najprestižnije i najbolje plaćene). Rezultati navedenog istraživanja potvrđuju da se podzastupljenost žena na upravljačkoj razini podudara s podzastupljenošću žena na tržištu rada. Nadalje, istraživanje potvrđuje da iako je udio visoko obrazovanih žena na tržištu rada veći od udjela muškaraca, situacija u upravljačkim tijelima je obrnuta. Konkretno: udio žena u upravama dioničkih društava u RH iznosi 17,32%, a udio u nadzornim odborima iznosi 21,69%. Situacija je nešto bolja kad je riječ o društvima s ograničenom odgovornošću gdje zastupljenost žena u upravnim tijelima iznosi 31,87%, a u nadzornim odborima 24,60%. Međutim, treba naglasiti kako se sa sličnim problemom susreću i ostale zemlje Europske Unije. Prema podacima [6] iz siječnja 2016. godine o udjelu žena na rukovodećim pozicijama u velikim poduzećima čije dionice kotiraju na organiziranim tržištima kapitala, prosjek za 28 zemalja članica EU iznosi 22,7%. Hrvatska se nalazi na jedanaestom mjestu s 22,2% žena u upravi, odmah iza deset država u kojima žene čine u prosjeku najmanje četvrtinu članova uprave (Francuska, Švedska, Latvija, Finska, Italija, Ujedinjeno Kraljevstvo, Njemačka, Belgija, Danska i Nizozemska).

Zbog svega navedenog, Hrvatska je obvezna provoditi strategiju razvoja poduzetništva žena. Naime, Europska unija podržava provedbu postavke ravnopravnosti spolova u okviru Strategije Europa 2020, koja je utemeljena na prioritetima navedenim u Ženskoj povelji [7] i iskustvima iz Smjernica za postizanje ravnopravnosti između žena i muškaraca [8]. Strategija predstavlja program djelovanja Europske komisije u području rodne jednakosti te ističe važnost doprinosa ravnopravnosti spolova prvenstveno u pogledu ekonomskog rasta i održivog razvitka. U RH Strategiju donosi Ministarstvo poduzetništva i obrta, a Strategijom za razdoblje od 2014. do 2020. godine [4] su definirani strateški ciljevi kojima se želi postići jače učešće poduzetnički aktivnih žena.

Na temelju svega iznesenog, kao temeljni cilj rada postavlja se utvrđivanje razlika u poslovnoj uspješnosti, odnosno poslovnoj izvrsnosti najvećih poduzeća u RH s obzirom na zastupljenost žena u upravljačkim strukturama, kako bi se dokazalo da su žene konkurentne muškarcima na rukovodećim poslovima. Dodatno, radom se žele naglasiti prednosti korištenja BEX modela poslovne izvrsnosti u procjeni uspješnosti poslovanja u odnosu na ostale prognostičke modele.

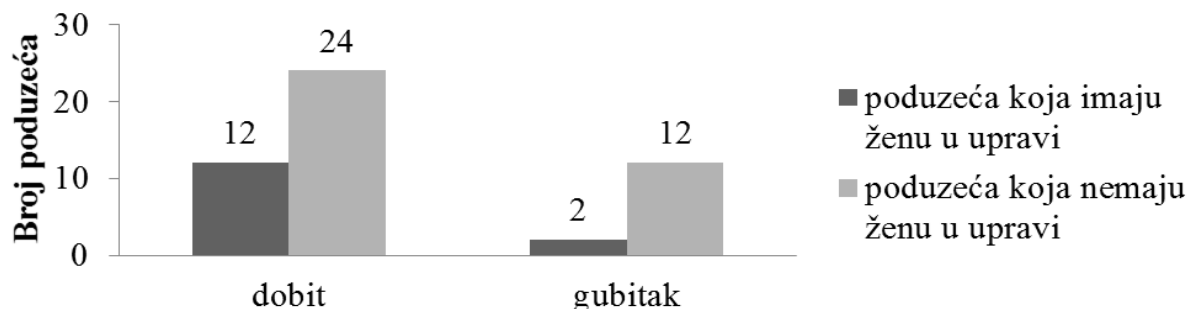
2. Definiranje uzorka i metodologija istraživanja

Predmetnim istraživanjem će se utvrditi postojanje razlika u poslovnoj izvrsnosti velikih poduzeća na području RH s obzirom na zastupljenost žena na rukovodećim pozicijama. Uzorak čini 50 poduzeća slučajno odabranih s liste 400 najvećih hrvatskih tvrtki rangiranih prema ukupnom prihodu ostvarenom u 2013., objavljene u [9]. Budući da je riječ o dioničkim društvima, svi podaci korišteni u analizi preuzeti su iz godišnjih izvješća raspoloživih na internetskim stranicama Zagrebačke burze [10]. Detaljna analiza provedena u [11] pokazuje kako je od 50 izabranih poduzeća, 24 imalo sjedište u Zagrebu, dok ostala poduzeća imaju sjedište u 21 različitom gradu, od čega po 2 poduzeća u Splitu, Rovinju, Rijeci, Opatiji i Dubrovniku, a ostalih 16 gradova sjedišta su po jednom poduzeću iz uzorka. S obzirom na djelatnost, odabrana poduzeća posluju u čak 35 različitih djelatnosti. Pri tome je najzastupljenija djelatnost hotela i sličnih smještaja sa 7 poduzeća, a slijedi je djelatnost uzgoja žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja, u kojoj posluju 4 poduzeća. Prema revizorskim izvješćima analiziranim u [11], financijski izvještaji 37 poduzeća su ocijenjeni pozitivnim revizorskim mišljenjem. Za ostalih 13 poduzeća neovisni revizori su modificirali mišljenje i izrazili mišljenje s rezervom. Ukupno 36 poduzeća iz uzorka, odnosno 72% u 2013. godini je ostvarilo pozitivan financijski rezultat, a njih 14 (28%) poslovalo je s gubitkom u promatranj godini.

S obzirom na zastupljenost žena u upravljačkoj strukturi poduzeća, u samo 14 poduzeća, odnosno 28%, barem jedan član uprave je žena, a 72% (36 poduzeća) iz uzorka imaju isključivo muškarce u upravi. Ovakva podzastupljenost žena u upravama poduzeća iz uzorka je očekivana s obzirom na stanje u cjelokupnom hrvatskom poduzetništvu prema rezultatima relevantnih prethodnih istraživanja [4], [5] i [6]. Od 14 poduzeća koja u upravi imaju ženu, 2 poduzeća imaju po 2 članice

uprave, te su 2 poduzeća u kojima je žena u 2013. godini bila direktorica, odnosno jedini član uprave.

Iz podataka o distribuciji poduzeća prema financijskom rezultatu s obzirom na zastupljenost žena u upravi poduzeća prikazanih na slici 1, vidljivo je da od 14 poduzeća koji su poslovali s gubitkom u 2013. godini samo 2 poduzeća imaju ženu u upravi. Promatrajući grupu poduzeća koji u upravi nemaju ženu, zaključujemo da njih čak trećina ostvaruje gubitak u 2013. godini (24 poduzeća ostvaruju dobit, a 12 posluje s gubitkom).

Slika 1. Poduzeća prema financijskom rezultatu u 2013. s obzirom na zastupljenost žena u upravi

Za potrebe ocjene poslovne uspješnosti žena poduzetnica u Hrvatskoj korišten je BEX indeks poslovne izvrsnosti koji je konstruiran u skladu s uvjetima poslovanja u hrvatskom gospodarstvu te kao takav predstavlja optimalan izbor. Dodatno, BEX indeks je primjenjiv na sva poduzeća neovisno o djelatnosti, što se pokazalo izrazito korisnim u ovom istraživanju jer 50 poduzeća iz uzorka posluje u čak 35 različitih djelatnosti.

BEX model sastoji se od četiri pokazatelja s određenim ponderima utjecaja [12]:

$$\text{BEX} = 0,388 \text{ ex1} + 0,579 \text{ ex2} + 0,153 \text{ ex3} + 0,136 \text{ ex4} \quad (1)$$

gdje ex1 predstavlja profitabilnost, ex2 stvaranje vrijednosti, ex3 likvidnost, a ex4 označava financijsku snagu.

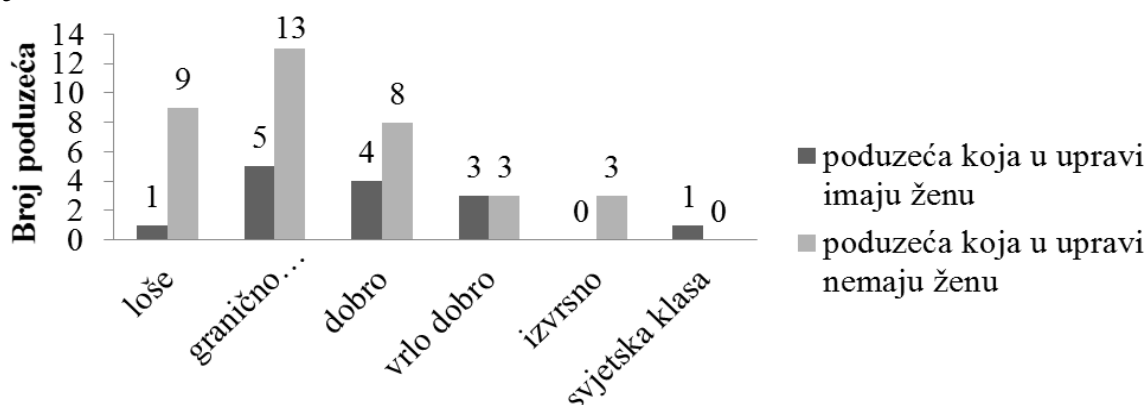
Pokazatelj ex1 ukazuje na profitabilnost, mjerenu odnosom zarade (koja se sastoji od kamata i dobiti prije poreza) i kapitala mjenog ukupnom aktivom. Pokazatelj ex1 nema veliki utjecaj na konačnu visinu BEX indeksa zbog toga što se radi o tzv. "tromom pokazatelju" čija je temeljna svrha stabiliziranje BEX modela. Međutim, njegova uloga je znatno veća kad se poslovna izvrsnost procjenjuje po segmentima. Pokazatelj ex2 je mjera stvaranja vrijednosti koja se bazira na ekonomskom profitu – dobiti koja prekoračuje cijenu vlastitoga kapitala. Tu se u izračunu rabi kategorija poslovne dobiti kako bi se izbjegli utjecaji izvanrednih događaja na rezultat poslovanja. Cijena vlastitoga kapitala je izračunana iz umnoška vlasničkoga kapitala i cijene kapitala koju bi vlasnici mogli ostvariti iz alternativnih, relativno nerizičnih ulaganja. Pod vlasničkim kapitalom podrazumijeva se upisani kapital, uvećan za eventualne dobitke i rezerve. Za potrebe BEX modela cijena kapitala je aproksimirana stopom kamate na vezanu štednju u bankama (4%). Za mjerenje likvidnosti u pokazatelju ex3 rabi se klasičan pokazatelj odnosa radnoga kapitala

prema ukupnoj aktivi. Radni kapital se izračunava kao razlika između tekuće aktive i tekućih obveza. Pokazatelj financijske snage ex4 temelji se na odnosu teorijski slobodnog novca iz svih aktivnosti što je dobit uvećana za amortizaciju i deprecijaciju i pokriva svih obveza tim novcem.

Za potrebe provođenja statističkog testiranja hipoteza o razlici prosječnih vrijednosti dvaju nezavisnih osnovnih skupova korišten je programski paket PASW v. 18.

3. Rezultati istraživanja

Klasifikacija poduzeća prema BEX indeksu poslovne izvrsnosti, a na temelju izračunatih vrijednosti pokazuje kako se poslovna izvrsnost 44% (22) poduzeća procjenjuju kao dobre tvrtke, za 36% poduzeća (njih 18) potrebna su unaprjeđenja, a za 20% (10) poduzeća čiji je BEX indeks negativan smatra se da je egzistencija ugrožena. Slika 2 prikazuje detaljnu klasifikaciju poduzeća prema poslovnoj izvrsnosti te s obzirom na zastupljenost žena u upravljačkoj strukturi, iz kojeg je vidljivo kako najveći broj poduzeća koja u upravi imaju ženu spada u granično područje između dobrog i lošeg, što jednako vrijedi i za poduzeća koja u upravi nemaju ženu.

Slika 2. Poduzeća klasificirana po BEX indeksu prema poslovnoj izvrsnosti u 2013. s obzirom na zastupljenost žena u upravi

U prvom je koraku istraživanja napravljena deskriptivna statistika po područjima ocjene poslovne izvrsnosti i za BEX indeks, što je prikazano u tablicama 1 i 2.

	ex1 - profitabilnost		ex2–stvaranje vrijedn.		ex3 - likvidnost	
	da	ne	da	ne	da	ne
Žena u upravi						
Max.	12,59%	21,24%	15,06	6,72	0,50	0,50
Min.	-7,64%	-104,71%	-0,83	-192,93	-1,62	-1,43
Aritm.sr.	3,14%	-2,34%	2,22	-5,78	0,04	-0,03
Varijanca	0,0023	0,0363	14,1402	1047,4458	0,2442	0,1346
Stand.dev.	0,0485	0,1906	3,7603	32,3642	0,4942	0,3669
Aritm.sr.(svi)	-0,81%		-3,54		-0,01	

Tablica 1. Deskriptivna statistika pokazatelja profitabilnosti, stvaranja vrijednosti i likvidnosti s obzirom na zastupljenost žena u upravi

Iz prikazanih je podataka vidljivo kako veću prosječnu vrijednost pokazatelja profitabilnosti (3,14%) imaju poduzeća koja imaju ženu u upravi, što je ujedno više od prosječne razine profitabilnosti za sva poduzeća (-0,81%). S druge strane, najveću maksimalnu vrijednost profitabilnosti ima poduzeće koje pripada skupini onih koja u upravi nemaju ženu (21,25%), a u istoj se skupini i nalazi poduzeće s najnižom minimalnom vrijednošću u uzorku (-104,71%).

Kod pokazatelja stvaranja vrijednosti, na temelju standardne devijacije može se zaključiti kako postoje ekstremi, dok varijanca ukazuje na veliku raspršenost podataka. Najveća razina pokazatelja iznosi 15,06, a tu razinu bilježi poduzeće iz skupine onih koja u upravi imaju ženu. Najmanju minimalnu vrijednost (-192,93) u uzorku ima poduzeće iz skupine poduzeća koja nemaju ženu u upravi. Upravo zbog postojanja ovakvog ekstrema i prosječna vrijednost pokazatelja za sva poduzeća je negativna (-3,54), jednako kao i prosječna vrijednost ovog pokazatelja za poduzeća koja nemaju ženu u upravi (-5,78). S druge strane, može se zaključiti kako poduzeća koja u upravi imaju ženu u prosjeku stvaraju dodanu vrijednost, s obzirom na to da je aritmetičke sredina stvaranja vrijednosti u ovoj skupini 2,22.

Prosječne vrijednosti pokazatelja likvidnosti pokazuju najmanje razlike između skupina s obzirom na postojanje žene u upravi te upućuju na negativan prosječni neto radni kapital kod svih poduzeća zajedno (-0,01), jednako kao i u poduzećima koja nemaju žene u upravljačkoj strukturi (-0,03). Suprotno tome, poduzeća koja imaju u upravi ženu, u prosjeku su likvidna (0,04).

	ex4 – financijska snaga		BEX index	
	da	ne	da	ne
Žena u upravi				
Max.	6,85	10,00	8,60	5,42
Min.	-0,25	-8,09	-0,68	-111,98
Aritm.sr.	1,71	0,74	1,85	-3,13
Varijanca	4,7160	6,5107	4,8701	358,5887
Stand.dev.	2,1716	2,5516	2,2068	18,9364
Aritm.sr.(svi)	1,01		-1,71	

Tablica 2. Deskriptivna statistika pokazatelja financijske snage i BEX indeksa s obzirom na zastupljenost žena u upravi

Granična vrijednost pokazatelja financijske snage u BEX modelu iznosi 1, koliko približno i iznosi ukupna prosječna vrijednost izračunata za sva poduzeća u uzorku (1,01). Promatrajući posebno skupine poduzeća prema zastupljenosti žena u upravi, ponovno je uočljiva viša aritmetička sredina kod poduzeća koja u upravi imaju ženu (1,71), koja je ujedno i viša od granične vrijednosti te ukazuje da su ova poduzeća sposobna pokriti sve svoje obveze iz teorijski slobodnog novca iz svih aktivnosti u roku kraćem od pet godina. Prosječna vrijednost financijske snage za poduzeća koja nemaju ženu u upravi lošija je u odnosu na graničnu vrijednost i iznosi 0,74 što znači da ne mogu u roku od pet godina pokriti sve svoje obveze iz ostvarene dobiti i amortizacije. Maksimalnu vrijednost ovog pokazatelja u BEX modelu autori su ograničili na 10, jer su naknadnim istraživanjima utvrdili da skraćenje vremena

pokrića obveza iz dobiti i amortizacije na manje od 6 mjeseci više ne utječe bitno na izvrsnost [13]. Toliko iznosi i maksimalna vrijednost pokazatelja financijske snage u uzorku, i to u skupini poduzeća kojima upravljaju samo muškarci, gdje je zabilježena i najniža vrijednost u uzorku (-8,09).

Ukupna poslovna izvrsnost svih poduzeća iz uzorka procijenjena pomoću BEX indeksa je manja od nule te pokazuje da je prosječno gledajući egzistencija poduzeća ugrožena (-1,71). Dobivena vrijednost aritmetičke sredine je pod utjecajem ekstrema minimum koji iznosi -111,98. Ovaj ekstrem pripada poduzeću iz skupine poduzeća koja nemaju ženu u upravi, pa prosječna vrijednost BEX indeksa za tu skupinu ima još nižu vrijednost od ukupnog prosjeka (-3,09). Bitno je naglasiti da u poduzeća koja u upravi imaju ženu prosječna vrijednost BEX indeksa iznosi 1,85 što ukazuje da je prosječno riječ o poduzećima koja dobro posluju, a ako se pristupi unaprijeđenjima mogu se očekivati i poboljšanja u poslovnoj izvrsnosti.

Varijabla	t	df	Signifikantnost (dvosmjerni test)	Razlika aritmetičkih sredina	Razlika standardnih grešaka
ex1 – profitabilnost	1,570	44,628	0,123	0,0548	0,0349
ex2 – stvaranje vrijednosti	1,436	37,457	0,159	7,9972	5,5690
ex3 – likvidnost	0,500	18,578	0,623	0,0752	0,1504
ex4 – financijska snaga	1,317	27,103	0,199	0,9754	0,7408
BEX indeks	1,526	37,471	0,136	4,9714	3,2588

Tablica 3. Rezultati t-testa o značajnosti razlike između prosječnih vrijednosti profitabilnosti, stvaranja vrijednosti, likvidnosti, financijske snage i BEX indeksa s obzirom na zastupljenost žena u upravi

Usporedbom deskriptivne statistike po područjima procjene izvrsnosti te BEX indeksa prema zastupljenosti žena u upravi poduzeća, može se zaključiti kako postoji razlika između aritmetičkih sredina za svaki od pokazatelja i za BEX indeks između poduzeća koja u upravi imaju ženu i onih gdje to nije slučaj. Razlika ide u korist poduzeća kojima se žene nalaze u upravljačkoj strukturi, jer su prosječne vrijednosti profitabilnosti, stvaranja vrijednosti, likvidnosti, financijske snage i BEX indeksa kod ovih poduzeća veće od prosječnih vrijednosti istih pokazatelja i BEX indeksa kod poduzeća koja u upravi nemaju ženu. Značajnost utvrđenih razlika ispitana je t-testom statističke značajnosti razlike između aritmetičkih sredina dvaju nezavisnih skupova. Dobiveni rezultati prikazani su u tablici 3. Nakon provedenog testiranja, a na temelju dobivenih rezultata o signifikantnosti, može se zaključiti kako ne postoji statistički značajna razlika u prosječnoj poslovnoj izvrsnosti, kako po područjima, tako i ukupno, između poduzeća koja vode žene i poduzeća koje vode muškarci u Hrvatskoj. Time je potvrđeno kako žene mogu uspješno konkurirati muškarcima u vođenju poduzeća bez negativnih implikacija na uspješnost poslovanja i poslovnu izvrsnost.

Doprinos predmetnog rada i njegova prednost u odnosu na ostala slična istraživanja jest što je za potrebe ocjene poslovne uspješnosti korišten BEX indeks poslovne izvrsnosti, koji je konstruiran u skladu s uvjetima poslovanja u hrvatskom gospodarstvu te kao takav predstavlja optimalan izbor i daje pouzdanije rezultate u odnosu na ostale prognostičke modele. S druge strane, potencijalno ograničenje koje treba imati na umu pri interpretaciji dobivenih rezultata predstavlja vremenski obuhvat istraživanja. Naime, istraživanjem je obuhvaćeno samo jedno razdoblje (poslovna godina) čime su moguće izostavljeni efekti koji bi se manifestirali u dužem vremenskom periodu promatranja. Međutim, navedeno ograničenje ne umanjuje vrijednost informacija koje rad pruža niti njegov znanstveni doprinos istraživanom području.

4. Zaključak

Glavni cilj ovog rada je bio ukazati na poslovnu uspješnost žena poduzetnica u Hrvatskoj, odnosno na njihovu jednakopravnost u sudjelovanju u upravljačkim strukturama poduzeća. Dobiveni rezultati potvrđuju značajnu podzastupljenost žena na vodećim pozicijama u poduzeću. Također, usprkos rodnim stereotipima, predmetnim istraživanjem je dokazano kako ne postoji razlika u poslovnoj izvrsnosti poduzeća s obzirom na zastupljenost žena u upravi.

Provedene analize su ukazale na veće prosječne vrijednosti ocjenjivanih segmenata poslovne izvrsnosti i BEX indeksa kod poduzeća koja u upravi imaju ženu u odnosu na poduzeća koja u upravi nemaju ženu. Također, prosječne vrijednosti u skupini poduzeća koja u upravi imaju ženu veće su i od ukupnih prosječnih vrijednosti izračunatih za sva poduzeća iz uzorka zajedno. S druge strane, statistička značajnost uočenih razlika nije potvrđena, čime je potvrđena hipoteza o nepostojanju značajnih razlika u prosječnim vrijednostima pokazatelja profitabilnosti, stvaranja vrijednosti, likvidnosti i financijske snage te BEX indeksa između poduzeća koja vode žene i poduzeća koja vode muškarci na području Hrvatske. To implicira zaključak kako su, bez obzira na podzastupljenost žena u poduzetničkim aktivnostima, i žene i muškarci jednako uspješni u vođenju poduzeća. Iako su žene najčešće manje plaćene za obavljanje sličnih poslova nego muškarci, te se moraju više dokazivati, one i dalje mogu konkurirati muškarcima u korporativnom svijetu.

Najveći problem koji stoji na putu razvoja poduzetništva žena je nedostatak sustavne podrške poduzetništvu žena, zbog čega je na Vladi RH zadatak provođenja strategije razvoja poduzetništva žena. Žene u Hrvatskoj predstavljaju većinu visoko obrazovanog stanovništva, pa potencijal za razvoj postoji, no potrebno je stvoriti preduvjete za njihovo uključivanje u što većem broju u poduzetništvo. Dodatno, i dalje veliki problem predstavljaju razni stereotipi i tradicionalni pogledi o ulozi žena u društvu. Dokazujući da žene mogu biti jednako poslovno uspješne kao i muškarci, ovim se istraživanjem nastoji pridonijeti uklanjanju takvih stereotipa i motivirati žene na obrazovanje u svim djelatnostima, te se poslodavce nastoji potaknuti na zapošljavanje žena na svim, a posebno na najvišim pozicijama u poslovnim subjektima.

5. Literatura

- [1] Samardžija, J. (2010). Poslovna izvrsnost u Republici Hrvatskoj, *Zbornik radova 10. Hrvatske konferencije o kvaliteti i 1. znanstvenog skupa Hrvatskog društva za kvalitetu*, Buntak, K. i Šundrica, J. (urednici), str. 1-10, ISSN 13347853, Šibenik, svibanj 2010, Hrvatsko društvo za kvalitetu, Zagreb
- [2] Pološki, N. (2003). „Ženski stil“ vođenja – empirijsko istraživanje primarnih nositelja u hrvatskim poduzećima. *Ekonomski pregled*, Vol. 54., No. 1-2., (veljača 2003), 38 – 54, ISSN 0424-7558
- [3] Karlić, T., Hadelan, L. (2011). Stil vođenja u funkciji uspješnog poslovanja tvrtke. *Praktični menadžment, stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta*, Vol. 2., No. 2., (prosinac 2011), 67 – 72, ISSN 1847-8107
- [4] Vlada RH, Ministarstvo poduzetništva i obrta. (2014). Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj, str. 4-5. *Dostupno na:* <http://www.minpo.hr/UserDocsImages/Strategije/SRP%C5%BD%20%202014%20-%202020,%20FINAL,%20lipanj%202014.pdf> *Pristup:* 06-11-2014
- [5] Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2011. godinu. (2012). Istraživanje o zastupljenosti žena i muškaraca na rukovodećim pozicijama u poslovnim subjektima RH. *Dostupno na:* <http://www.prs.hr/attachments/article/178/Istra%C5%BEivanje%20o%20zastupljenosti%20%C5%BEena%20i%20mu%C5%A1karaca%20na%20rukovode%C4%87im%20pozicijama%20u%20poslovnim%20subjektima%20RH.pdf> *Pristup:* 11-11-2014
- [6] European Commission. (2016). Gender balance in decision-making positions. *Dostupno na:* http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_balance_decision_making/160223_factsheet_wob_2016_web_en.pdf *Pristup:* 01-04-2016
- [7] Europska komisija. (2010). Ženska povelja. *Dostupno na:* <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010DC0078> *Pristup:* 23-11-2014
- [8] Europska komisija. (2006). Smjernice za postizanje ravnopravnosti između žena i muškaraca. *Dostupno na:* http://eur-lex.europa.eu/legal-content/*/ALL/?uri=CELEX:52006DC0092 *Pristup:* 23-11-2014
- [9] Privredni vjesnik, posebno izdanje. (2014). 400 najvećih hrvatskih tvrtki u 2013. godini, kolovoz 2014., godina LXI, broj 3839. *Dostupno na:* www.400naj.com *Pristup:* 19-12-2014
- [10] Financijski izvještaji na Uređenom tržištu Zagrebačke burze. *Dostupno na:* www.zse.hr *Pristup:* 23-01-2015
- [11] Sinovčić, A. (2015). *Žene poduzetnice i poslovna uspješnost u RH*. Diplomski rad (mentor Ž. Aljinović Barać). Split: Ekonomski fakultet Split.
- [12] Belak, V.; Aljinović Barać, Ž. (2007). Business excellence (BEX) indeks - za procjenu poslovne izvrsnosti tvrtki na tržištu kapitala u Republici Hrvatskoj. *Računovodstvo, revizija i financije*, No. 10, 15-25, ISSN 0353-8087
- [13] Belak, V.; Aljinović Barać, Ž. (2008). *Tajne tržišta kapitala - BEX indeks, analiza financijskih izvještaja, pokazatelji efikasnosti ulaganja i modeli odlučivanja*, Belak Excellens, ISBN: 978-953-55423-0-8, Zagreb

Photo 001. Professor / Profesor